

Den sanna historien om Alex Dogboy

Den första fråga jag får från unga läsare är alltid, är det sant? Den här boken bygger på långa samtal jag haft med en pojke som levde med sina hundar på gatorna i Honduras huvudstad Tegucigalpa. Jag mötte honom på ett märkligt sätt.

Under hösten 2001 var jag i Honduras som reporter för tidningen Globen. Vårt uppdrag var att bl. a. intervjua gatubarn som bodde på ett speciellt barnhem. Vi hade stor tur. Samtidigt som vi var där blev det premiär på en barnteater. De spelade en pjäs som byggde på den svenska författaren Barbro Lindgrens bok "Sagan om den lilla farbror". Jag bad att få komma och se pjäsen tillsammans med 25 gatubarn som bodde på barnhemmet. Barnen blev stormförtjusta. Pjäsen handlade om en farbror som var så otroligt ensam, som tur var fick han till slut en hund till vän.

När vi gick ut från föreställningen sade ett av gatubarnen till mig:

- Den där pjäsen handlade ju om Nahin Samuel.
- Vem är det? frågade jag.
- Det vet du väl. Det är ju killen som lever med hundar.

Då kom jag ihåg att jag sett ett gatubarn som låg och sov på en trottoar med två hundar sovande tätt intill sig. Pojken med hundarna.

Jag började leta efter pojken med hundarna. När jag till slut hittade honom satt han på en trappa på Calle Real tillsammans med ett gäng andra gatubarn, han hade två hundar med sig. Men han var så pass drogad av lim att det inte gick att prata med honom.

De andra pojkarna i gänget var trasiga och mycket smutsiga, men pojken som hade två hundar med sig såg ovanligt ren ut. Jag fick en ingivelse och luktade på hans skjortärm. Den luktade gott och nytvättad.

- Vem har tvättat din skjorta? frågade jag.
- Den har fru Leti gjort, sade han och pekade på ett stånd lite längre bort på gatan.

Det var så jag träffade fru Leti, en verkligt god människa, hon hade redan hjälpt tre gatu-barn bort från gatan, nu försökte hon hjälpa både Nahin och hans hundar.

Efter några dagar stötte jag på Nahin igen och då var han inte drogad utan vi kunde prata med varandra. Under vårt samtal vällde hans stora sorg upp till ytan, hans besvikelse över föräldrarna. Först blev han övergiven av sin mamma. Sen av sin pappa. Han berättade om hur han blev gatubarn och började adoptera hundar för att ha någon att tycka om.

- Vad önskar du dig mest av allt, minns jag att jag frågade vid vårt första möte.

- Att min mamma kommer och hämtar mig. Jag har väntat länge nog nu.

Under tiden tröstade han sig med sina hundar. Han påstod att när han levde på gatan var de mamma och pappa.

- Dom överger mig aldrig, sade Nahin. Och dom försvarar mig när någon försöker slå mig.

Resan tillbaka

I början av år 2002 när jag var hemma i Sverige fick jag plötsligt en idé. Min senaste bok hette *Pojken som levde med strutsar* och var en sann Tarzan-historia om en pojke som kom bort i öknen och växte upp bland strutsar. I Honduras hade jag hittat ett nytt barn som levde bland djur. Tänk om jag skulle skriva en bok om honom också? Ju mer jag tänkte på saken desto mer övertygad blev jag om att det var en bra idé. Därför reste jag tillbaka till Honduras och bodde en månad i huvudstaden. Jag letade upp pojken som levde med hundar och jag vandrade runt varje dag och talade med andra gatubarn och fattiga vuxna och jag gjorde utflykter till stadens soptipp. Av mina samtal och mina upplevelser byggde jag boken *Alex Dogboy*.

Några personer jag träffade har jag låtit vara med i boken under sina riktiga namn. Fru Leti och Rosa och René heter så i verkligheten också, alla tre är fantastiska och beundransvärda människor. Den gamla kvinna som bodde under ett träd heter också Doña Cecilia på riktigt. Hon finns på ett ålderdomshem i dag där hon har en riktig säng att sova i och får bra mat tre gånger om dagen. Men hon längtar därifrån. Hon vill flytta tillbaka till sitt träd.

Men Dogboy då?

Honom har jag bytt namn på därför att jag har skrivit både gatubarnet Nahin Samuels historia, men jag har också lagt till en del som hänt några andra pojkar jag träffat. Det var inte Nahin som blev kidnappad av en utlänning och räddad därifrån av en kokerska och en storvuxen pojke. Det hände en pojke som heter Mario Salomé. Jag har använt hans berättelse precis som han berättade den för mig. Han blev precis som i min bok räddad av en storvuxen pojke som kastade upp honom på axeln och sprang. Orkanen då?

Nahin upplevde visserligen orkanen Mitch, men det var inte han som räddade sig upp i ett träd och lyckades få tag i ett kylskåp. Det berättades av någon helt annan, men jag lät pojken i boken uppleva det för det var den mest fantastiska historia jag hört om orkanen Mitch.

Vad som är sant är att alla enskilda händelser som finns med i boken har hänt. Antingen har det hänt Nahin eller något annat barn som berättat det för mig.

I boken berättas om två pojkar som blev mördade av okända män, den händelsen har jag beskrivit precis som en av de mördade pojkarnas föräldrar och syskon berättat det för mig.

Det svåra beslutet

När jag kom tillbaka till Honduras hamnade jag mitt i ett känslomässigt drama. Nahins hundar hade försvunnit och han var djupt olycklig, men strax efteråt inträffade det som han längtat efter så länge. Han fick veta att hans mamma hört av sig till hans moster för första gången på 7 år. Hans mamma fanns i livet och bodde i Los Angeles i USA. Han pratade med sin mamma i telefon, han grät av glädje efteråt och han kastade sin påse med lim rätt ut på gatan. Nu när han fått kontakt med sin mamma tänkte han sluta sniffa, han tänkte resa till Los Angeles och leva tillsammans med sin mamma. Men under månaden jag var kvar kom han fram till sitt livs svåraste beslut, han bestämde sig för att inte föröka ta sig till USA för att söka upp sin mamma.

– Hon sade aldrig att hon ville att jag skulle komma dit, sade han till slut. Hon har aldrig brytt sig om mig. Jag tänker stanna här. Jag har ju fru Leti och Rosa. Dom älskar mig. Det är dom som är mina mammor.

När jag lämnade Honduras levde han fortfarande på gatorna, men det fanns en ny hoppfullhet i hans liv även om livet var mycket farligt. På dagarna hjälpte han fru Leti med ståndet, på nätterna sov han i en ruin hos Rosa och han lät fortfarande bli att sniffa lim. Han hade börjat tro på det fru Leti sade att de går att lämna livet på gatan.

Nytt om Nahin september 2003.

En gång i månaden får jag e-post med en rapport om situationen i Honduras. Varje månad öppnade jag just det e-brevet med bävan. Fanns Nahin med bland dem som dödats? Varje gång blev jag lika lättad när jag inte såg hans namn.

Att inte veta hur det gått för Nahin och de andra gatubarnen jag lärde känna var svårt. En gång lyckades jag tala med Nahins moster i telefon. Hon berättade att hösten 2002 blev han svårt sjuk. Han fick dengue-feber. Det är en virussjukdom som överförs av myggor. Sjukdomen kallas också ”bryta-benet-feber”. Det beror på att första symtomen på sjukdomen är att man får så ont i musklerna att man tror att man brutit ett ben. Efter det får man mycket hög feber. Dengue kan också ge inre blödningar och då måste man fort in på sjukhus för att överleva.

Nahin fick den enklare formen av sjukdomen, den som mest liknar en svår influensa, men han orkade inte stanna på gatan utan dök upp hemma hos sin moster med svår värk i kroppen och hög feber. Han stannade hos henne i fyra månader och använde enligt mostern inga droger under den tiden. Men när han var helt återställd återvände han till livet på gatorna. Enligt mostern höll han fast vid att han inte ville ha kontakt med sin mamma och att han inte skulle använda några droger. Mamman har aldrig hört av sig mer trots att hon både fått brev och fotografier på sin son.

I augusti 2003 kom ett brev till mig från fru Leti. Hon skrev att hon haft stora svårigheter under det året, hennes man hade lämnat henne och han hade tagit hennes två yngsta barn med sig. Eftersom hon måste försöka tjäna lite mer pengar nu när hon var ensam hade hon slutat med sitt lilla stånd, i stället hade hon börjat arbeta på ett sjukhus.

”Det sorgliga är att när jag inte har mitt stånd längre har jag inte samma kontakt med Nahin”, skriver hon. ”Jag har letat reda på honom några gånger och tagit med honom och några andra gatubarn till kyrkan som jag går till på söndagarna där vi har en ungdomsgrupp. Där har dom spelat fotboll. Jag ska försöka få honom att komma regelbundet. Jag tror det kommer att gå bra för honom, han använder inte droger som förut och är en mycket aktiv pojke. Mina stora söner tänker flytta till USA. Jag funderar på att följa med dem. Jag tror att Nahin blir en bra människa.”

Bakgrunden till boken

Sedan första boken, *Alex Dogboy* kom ut 2003 har jag gång på gång fått samma fråga av mina läsare:

Kommer det någon fortsättning?

När jag till slut bestämde mig för att skriva en fortsättning åkte jag på författarbesök till många skolor och träffade läsare av olika åldrar för att se vad de upplevt starkast och ville veta mer om i den nya boken. På mitt kontor hade jag också en kartong med läsarbrev som jag fått från dem som läste *Alex Dogboy*, det var brev och mejl med många synpunkter och frågor. I mejlen, breven och under mina författarbesök fick jag veta att mina läsare absolut ville veta hur det gick med nästan alla personer som finns med första boken. Alex själv förstås, Råttan, Doña Rosa, flickan Margarita, fru Leti, Manuel Ballong, lite till min förvåning ville också väldigt många veta mer om mannen som går i kvinnokläder, Lady Oscar. Han skyntar bara i boken, ändå hade han väckt många läsares nyfikenhet.

Med alla frågor från mina läsare surrande i huvudet reste jag tillbaka till Honduras i augusti 2004.

Nahin överfallen

För att samla material till Dogboy 2 började jag med att leta efter Nahin. Jag hittade honom inte. Då gick jag till ett kontor med advokater som hjälper gatubarn. En av advokaterna pekade stumt på väggen och jag blev iskall. På väggen hade de satt upp en tidningssida. Överst stod det med stora bokstäver: POLISBRUTALITET.

På ett foto såg man poliser som attackerade en pojke med batonger. På nästa bild låg han ner på gatan och blev sparkad av en polis. På sista bilden låg pojken ensam på gatan, svullen och blödande.

Han såg död ut.

POJKEN VAR NAHIN.

I slutet av artikeln kunde jag till min lättnad läsa att han överlevt överfallet tack vare en otrolig tur. Till hans del av staden vågar sällan någon som inte bor där, det anses alldeles för farligt. Men en kväll var det en man som arbetar för organisationen Casa Alianza som tog en journalist och en fotograf dit för att de skulle få se gatubarnens verklighet. De råkade komma just när Nahin blev överfallen och misshandlad av två poliser. Fotografen fotograferade överfallet, deras närvaro fick polisen att sluta och de såg också till att Nahin kom till sjukhus.

Hade inte journalisten och fotografen kommit just då han förmodligen inte överlevt.

Jag blir Nahins mormor

Nu började jag leta efter Nahin. Med mig hade jag bl.a. presenter från läsarna av boken *Alex Dogboy*. En flicka som gick i 5:an på Ekerö hade inte kunnat sova sedan hon läst boken. I stället hade hon gått upp och sytt en kudde till Nahin. Det var en mycket söt kudde i form av ett hundhuvud. Den kudden hade jag med mig. Och jag hade med mig en affisch som eleverna på Mörkö skola i Stockholms skärgård gjort till honom med en massa hjärtan på eftersom de fått veta att han numera hade en flickvän. Jag hade också en diktsamling som eleverna i 8b i Tallbohovsskolan i Stockholm gjort: ”Dikter kring Alex Dogboy”.

Vad jag inte hade tagit med mig var teckningar som läsare gjort i Sverige och skickat till mig, bl.a. teckningar och texter som eleverna i klass 5 B, Lindblomsskolan i Hultsfred hade gjort.

Jag hade tänkt berätta för Nahin att boken där han inspirerat mig till huvudperson skulle bli översatt till spanska. Den dag boken fanns i hans land Honduras skulle teckningarna som femmorna i Hultsfred gjort bli en utställning som skulle visas på Nationalbiblioteket i Honduras huvudstad.

Men var fanns Nahin?

Jag gick runt och frågade efter honom i hans del av staden utan att hitta honom. Jag blev mer och mer orolig. Nästan alla jag frågade kände till hans tragiska historia, att han blivit övergiven först av sin mamma, sen av sin pappa, när jag kom och frågade efter honom sade folk:

– Är du hans mamma?

– Nej, blev jag tvungen att säga, jag är inte hans mamma, men jag är hans vän.

En dag när jag som vanligt frågade efter Nahin och någon som vanligt undrade om jag var hans mamma hörde jag en glad röst bakom mig som sade:

– Nej, det är min mormor.

DET VAR NAHIN.

Eftersom jag visste att han väldigt gärna ville ha en mormor sade jag:

– Ja, jag är hans mormor.

Först gjorde jag det på skoj, men snart var jag känd i hela ökända stadsdelen Comayagüela som Nahins mormor.

Nästan varje dag gick jag och letade reda på Nahin. Han bodde i en ruin tillsammans med en kompis och två hundar. Varje gång jag skulle lämna dem följde de mig tillbaka genom sin stadsdel för att inget skulle hända mig. Vi skiljdes alltid vid bron över floden där deras revir tog slut. En dag blev vi stoppade av två polisen. De trodde att Nahin och hans kompis hade kidnappat mig.

– Nej, sade jag till poliserna. Jag är inte kidnappad. Jag är hans mormor, sade jag och pekade på Nahin. Några kvällar senare blev han och några andra pojkar gripna av poliser som tänkte ta dem med till fjärde polisstationen och låsa in dem. Då sade en av poliserna och pekade på Nahin:
– Nej, släpp honom där. Jag känner hans mormor.

Som Nahins ”mormor” lyckades jag röra mig i en av Latinamerikas farligaste miljöer utan att något obehagligt hände mig. Jag kunde till och med komma in på en polisstation där man låser in unga människor under tre dygn utan mat och utan att de gjort något särskilt. Där fick jag poliserna att släppa flera av hans vänner som blivit inlåsta.

Egna upplevelser

Den här gången var jag drygt tre veckor i Honduras huvudstad. Mycket av det jag själv upplevde under de veckorna kom med i den nya boken. Jag var exempelvis med om att ta hand om en flicka som blivit misshandlad av en polis och låg i et smutsigt lite kyffe till hotellrum och ville dö. Jag var med om att skjutsa henne till sjukhuset.

Senare när hon rymt från sjukhuset berättade hon att hon blivit hotad av en kollega till polisen. Han hade sagt att om hon vittnade mot polisen som misshandlat henne skulle hon omedelbart bli mördad. Jag var med om tvättutflykten som finns med i boken.

Jorge Sabillón som var en ökänd ligaledare träffade jag och det han berättar i boken berättade han för mig.

Jag var med när polisen och militären gjorde razzia och fångade in alla pojkar och flickor som rörde sig ute på gatorna.

Branden på fängelset i San Pedro Sula har ägt rum precis som jag beskrivit det men då var jag inte där. I boken kan Manuel Ballong återvända hem för de ansvariga för mordet hans två vänner är gripna. Det här är ett verkligt fall och det visade sig att de som mördat pojkarna var två poliser som satt anhållna när jag kom tillbaka.

När jag kom tillbaka hade fru Leti flyttat och det var en tragedi för Nahin. Och Doña Rosa hade dött i aids. I boken dyker hennes döttrar upp just innan deras mamma ska dö. Det har jag inte hittat på för precis så hade det varit i verkligheten.

När jag fick höra det försökte jag få kontakt med Doña Rosas döttrar, jag hade tagit fina fotografier på deras mamma förra gången jag var där och jag ville gärna ge dem fotona och berätta om hur stolt deras mamma hade varit över dem. Men ingen visste vad döttrarna hette. Eller var nunnorna fanns som de bodde hos.

I *Tredje Kärleken* har Alex slutat sniffat lim och använda andra droger. Så var det också med Nahin. Och precis som Alex lät han alla som ville komma och sova över i ”hans” ruin. Och fanns det mat delade han med sig till alla som kom. Jag hörde honom säga till ett gatubarn som han låtit flytta in i ruinen:

– Många människor har faktiskt varit schyssta mot mig. Därför försöker jag också vara schysst. La bondad se multiplica. Godheten multiplicerar sig.

Gatubarnet Nelson har jag skapat med flera gatubarn som förebild. Men händelsen med den brustna bildtarmen har hänt precis jag har beskrivit den. Tillsammans med socialarbetaren René hälsade jag på ett gatubarn på sjukhuset som blivit opererad för brusten blindtarm. Alla ansåg att han var döende och vi försökte få honom att berätta vad hans mamma eller pappa hette så de skulle kunna hälsa på honom. Han vägrade tala om det. Han ville inte någonsin se dem igen. Den enda han kom ihåg som någonsin varit snäll mot honom och som han ville ha besökt av var en apelsinförsäljare. Men honom kunde vi inte hitta. Den pojken, precis som min skapelse Nelson, överlevde och är tillbaka på gatorna i dag.

Kärleken

Kärleken då? Inte bara bokens huvudperson anser att han hittat den stora kärleken, det har också min vän Nahin gjort.

Dikten som är med i boken har Nahin faktiskt skrivit. Han hade försökt ta sig till USA, blivit gripen, mest för att han inte kunde läsa de falska papper han köpt i Mexiko. Därför blev han skickad tillbaka till Honduras och satt i ungdomsfängelset. Där var det en annan fånge tränade honom att läsa och skriva. När det bara var några få dagar kvar av min vistelse i Honduras satt jag inne i ruinhuset tillsammans med Nahin, hans flickvän och hans goda vän som också bodde i ruinen. Nahin hade ett kollegieblock och några färgpennor och började göra en teckning till mig som jag skulle få i avskedspresent. Han ritade en björn. Då såg jag att det låg ett löst papper i blocket som han skrivit något på. Jag bad att få det tillsammans med teckningen. Först när jag var hemma i Stockholm och hade satt igång att skriva den nya boken tog jag fram det där papperet och försökte tyda vad han skrivit. Det var skrivet med mycket små bokstäver och var bara en enda mening. När jag lyckades läsa vad det stod insåg jag att det var en dikt. En alldeles underbar dikt om kärlek.

Den dikten har jag med i boken *Tredje kärleken* precis så som den var skriven av min vän gatubarnet Nahin.

Hans dikt handlar om underverket kärlek.

Bland de allra fattigaste och inte minst bland gatubarn utspelar sig de mest otroligt passionerade kärlekshistorier. Även Nahins liv kretsade numera kring kärlek. När jag träffade honom första gången pekade han på först den ena hunden och sade: Det är min mamma, sen pekade han på den andra och sade: Det är min pappa.

När jag kom tillbaka 2004 var hundarna inte alls lika viktiga längre. Det viktigaste av allt var kärleken. Men inga kärleksrelationer är lätta, det fick Nahin och hans flickvän uppleva. Och så låter jag det vara i boken.

Men när jag reste därifrån var de tillsammans igen. Och lyckliga så det lyste om dem.

Inte lätt att hjälpa

En del försäljare i Honduras har en *chiclera*, det är en träbricka som man bär på magen med en rem runt halsen. Försäljarna går runt i stan och säljer godis, tändstickor, cigaretter. Nahin ville gärna bli försäljare, han skaffade en träbricka och jag köpte ett varulager till honom som han kunde starta med. Han var entusiastisk. Nu kunde han tjäna pengar varje dag. Men han lyckades inte vara försäljare mer än några timmar, sen kom polisen och grep honom. De anklagade honom för att ha stulit varorna han försökte sälja. Nahin sade nej. ”De har jag fått. Det har jag fått av en vän från Sverige.”

Poliserna skrattade rått, tog honom med till polisstationen och låste in honom. Under tiden han var instängd tog de hand om varulagret, åt upp godiset och rökte upp alla cigaretterna.

När jag träffade Nahin några dagar senare och han berättade vad som hänt sade han: ”Jag grät när dom tog mina varor för du hade ju köpt det till mig av ditt hjärtas godhet.”

Då gick jag till en advokat och undrade om han kunde skriva ett intyg till Nahin där det stod att varorna inte var stulna utan skänkta av mig. Advokaten svarade att det inte var någon idé att jag köpte något mera lager. Nahin var känd som gatubarn och polisen skulle inte bry sig om ett sånt papper. De skulle bara riva sönder papperet och lägga beslag på varorna en gång till.

Fest för alla

Att få ihop till mat var som vanligt Nahin och hans vänners stora problem. Eftersom fru Leti hade flyttat hade Nahin inte längre något regelbundet arbete. Hans storsvuxna kompis körde varor på marknaden, ibland fick Nahin hjälpa till. Alla pengar de fick in delade de på. Och om de hade pengar var de generösa mot andra fattiga. När jag bara hade två dagar kvar i Honduras tog jag med mig Nahin, hans vän och deras två flickvänner till marknaden. Vi köpte mat, ja, vi köpte så mycket mat som fem personer orkade bära.

När jag gick därifrån tänkte jag att nu har de i alla fall mat för en dryg vecka framåt. När jag kom tillbaka dagen därpå för att säga adjö såg jag att all mat vi köpt var borta. När jag frågade sade de att de hade lagat till allt och bjudit alla fattiga som fanns i närheten på en riktig fest!

Det där finns inte med i boken, men så var det.

I dag då?

Jag vet en hel del av det som hänt Nahin, hans flickvän och alla andra jag lärde känna, dramatiska och hemska saker, men också mycket lyckliga händelser. Men det tänker jag inte berätta om. Än. Det spar jag att berätta ifall jag skulle få för mig att skriva en bok till. (*2011 kom det en bok till: Säg Alex, bara Alex. Opals anm.*)

Är Tredje Kärleken sann?

Ja och nej. *Tredje kärleken* är precis som den första boken en mosaik av personer och händelser, en del personer har jag skapat i mitt huvud, de flesta händelser har hänt i verkligheten, men inte alltid i den ordning jag beskrivit dem.

Mondongo då?

Till slut: den där soppan som förekommer i boken. Mondongo. Kan soppa på komage vara gott? Jag lovar, det är en läckerhet. När jag är i Tegucigalpa äter jag mondongo varje torsdag på Don Peppes Restaurant.

Alex Dogboy-dagen

Boken Alex Dogboy har blivit översatt till spanska av Ana Valdés och kommit ut på bokförlaget Nordan i Uruguay och Bokförlaget Piedra Santa i Guatemala. Kungliga Biblioteket i Sverige, som via SIDA ger stöd till biblioteken i Centralamerika, köpte in 1000 exemplar av *Alex Dogboy* och delade ut den till alla folkbiblioteken i sju länder, Guatemala, El Salvador, Honduras, Belize, Nicaragua, Costa Rica och Panama. På en konferens bestämde sig bibliotekarierna att fira en Alex Dogboy-day under 2006 och tala om boken på biblioteken, om gatubarn och om barns rättigheter.

Jag lovade vara med på Alex Dogboy-dagen i Honduras huvudstad Tegucigalpa i mars 2006. Jag var ganska orolig innan jag reste dit. Skulle jag våga visa upp Nahin, pojken som inspirerat mig till boken Alex Dogboy? Skulle han råka illa ut på grund av det jag skrivit?

Sedan jag lärde känna honom lever jag i ständig oro för honom. Livet där han bor är mycket farligt. Ett halvår tidigare hade han blivit utsatt för ett mordförsök. Någon hade stuckit ner honom med kniv bakifrån. Han hann aldrig se vem som höll i kniven. I en hel vecka låg han i koma på sjukhus innan han vaknade upp. Han klarade sig utan några allvarliga men.

För att ta reda på om det skulle skada Nahin att jag berättade om honom och lät honom vara med på Alex Dogboy-dagen reste jag till Honduras en hel vecka innan. Jag hittade Nahin och hans fästmo, de hade fått en liten son som heter Alberto Nahin. Men hans älskade hundar var döda. En hade skjutits av polisen, den andra hade blivit överkörd. Men Nahin hade naturligtvis skaffat en ny hund, en mycket charmig, lång och kortbent hund som hette Ranger. För att hunden Ranger inte skulle bli överkörd eller stulen hade Nahin försett honom med något så ovanligt i Honduras som halsband och koppel.

I Honduras hade det varit val och en helt ny regering hade tillträtt. Det gjorde att jag vågade bjuda in Nahin till Alex Dogboy-dagen. Jag trodde inte det skulle vara farligt för honom.

Dagen innan gick vi till Nationalbiblioteket där Alex Dogboy-dagen skulle äga rum för att han skulle hitta dit. Han såg en fin utställning med svenska barnteckningar, det var en femteklass i Hulthsfred som illustrerat boken *Alex Dogboy*. Och han fick också några exemplar av en diktsamling med dikter som läsare i Sverige skrivit sedan de läst boken och som hade översatts till spanska av elever på Viktor Rydbergsgymnasiet i Stockholm. Han lovade och svor att han skulle komma dagen därpå, prick klockan tio.

Publiken var stor, men ingen Nahin kom. Alex Dogboy-dagen fick firas utan honom. Först talade landets Kulturminister. Han sade att de missförhållanden som skildrades i boken skulle det bli slut på, den nya regeringen var annorlunda och skulle se till att Honduras blev rättvisare även för de allra fattigaste. Sen talade den nya chefen för Nationalbiblioteket. Han slutade med att säga några mycket kloka ord:

– Böcker förändrar läsarna och läsarna av böcker förändrar samhället.

Sedan han sagt det höll han upp boken *Alex Dogboy*.

Till slut var det min tur att tala. Jag börja med att säga att jag blivit inspirerad att skriva boken av ett gatubarn som levde på gatorna i Tegucigalpa med sina hundar.

– Den pojken heter Nahin Velesquez.

Just när jag sagt det kom Nahin instegande på biblioteket tillsammans med sin hund. Så jag kunde säga:

– Och här kommer Nahin själv tillsammans med sin hund Ranger.

Hela den stora publiken reste sig upp och applåderade och kulturministern kramade honom med tårar i ögonen. När jag talat färdigt tog Nahin mikrofonen. Han hade aldrig talat offentlig förr, hans tal var mycket kort. Han sade:

– Ni tror att mitt liv bara är svårt. Det är inte så. Det finns faktiskt några vuxna som stöttat mig och trott på mig. Och det har gjort att jag har kunnat sluta med droger. Jag använder inte några droger i dag.

Naturligtvis fick Nahin några exemplar av boken *Alex Dogboy* på spanska. Så länge jag var kvar bar han alltid ett exemplar av boken på sig.

FAKTA OM HONDURAS

(augusti 2005)

I Honduras, Guatemala, El Salvador, Colombia och en del andra länder i Latinamerika pågår något som kallas för "limpeiza social", det brukar man översätta med social städning eller social renhållning. Man städer helt enkelt bort element som man inte vill ha i samhället, som gatubarn, ungdomar (som eventuellt är kriminella), tiggare, prostituerade... Vilka som ligger bakom kommer sällan fram.

Den otäcka och omänskliga verkligheten har jag försökt skildra lite av i *Alex Dogboy*, *Tredje kärleken* och *Säg Alex, bara Alex*.

Dödandet av barn och unga fortsätter. På grund av stark kritik från omvärlden har Honduras tillsatt en speciell enhet som ska undersöka dödsfall på grund av våld mot barn och ungdomar. Trots det har inte mycket förbättrats.

Enligt Amnesty International dödades 700 barn och ungdomar mellan februari 2003 till september 2004. En del föll offer för uppgörelser mellan kriminella ligor, men enligt Amnesty var många av dödsfallen exempel på social städning.

350 fall undersöktes rättsligt, 88 ledde till rättegångar, men bara tre personer dömdes för mord, två av dem var poliser.

2003 infördes en anti-ligalag för att få stopp på de kriminella ungdomsligor. Det ledde till arresteringar av 1500 påstådda ligamedlemmar, ofta bara på grund av att de hade tatueringar. Arresteringarna har fortsatt under 2004 och 2005. Många ungdomar som sitter i fängelse är inte dömda för något. På ungdomsfängelset är 70 % av de unga fångarna inte formellt anklagade för något brott.

Under 2004 brändes 104 unga fångar till döds i fängelset i San Pedro Sula. Fängelsedirektören blev formellt anklagad för mord på grund av slarv med elledningarna. Men anklagelserna lades snabbt ner.

Att göra något i Honduras för barns rättsäkerhet verkar inte lätt. Den mycket kapabla biträdande rikspolischefen Maria Luisa Borjas blev ansvarig för att utreda misstankar mot statligt sanktionerade mord mot barn och unga. När hon anklagade staten för att motarbeta hennes viktiga arbete blev hon avsatt.

Fallet med de två mördade pojkarna som finns med i *Tredje Kärleken* som visade sig vara utfört av två poliser är ett autentiskt fall. När det här skrivs augusti 2005 är poliserna arresterade men fortfarande inte dömda.

Gatubarn

Enligt Casa Alianza finns det många tusen barn som arbetar på gatorna som försäljare eller exempelvis som soptipparare på soptipparna. En del av dem går också i skolan, men långt ifrån alla. De här barnen har familjer som de lever tillsammans med och de bor i hus. Det vi kallar gatubarn är barn som lever på gatorna, inte har några familjer och ofta sover utomhus.

Barnrättsorganisationen Casa Alianza uppskattar antalet gatubarn i Honduras till 1500.

Sexuell handel

Händelsen med gatubarnen som blev lurade av en utlänning till ett fint hus är en autentisk historia, som berättats av ett gatubarn i Guatemala.

Många gatubarn jag träffade i Honduras berättade liknande historier, historier så hemska att de inte går att använda i en bok för unga läsare. Speciellt flickor råkar mycket illa ut.

Enligt Casa Alianzas pågår sexuell handel med barn och mycket unga överallt i landet och ökar för varje dag.

Varför dödar man unga?

Förmodligen för att man tror att det är det bästa sättet att få slut på kriminaliteten.

I Honduras finns det många kriminella ligor som kallas maras. Det är likadant i Guatemala och El Salvador. Alla tre länderna har stora ekonomiska problem och många ungdomar utan arbete eller utbildning. De får inspiration från USA. USA är ett land med hög kriminalitet och många kriminella ungdomsligor. En del av medlemmarna i de ligorna kommer från familjer som har emigrerat till USA från just Honduras, Guatemala och El Salvador. Om unga invandrare i USA blir dömda till fängelse blir de skickade tillbaka till sitt ursprungsland när de släpps ut. Tusentals kriminella ungdomar har på så sätt deporterats och skickats tillbaka till El Salvador, Guatemala och Honduras. De har ofta sina familjer kvar i USA, en del har inte ens några släktingar att söka upp i landet de skickats tillbaka till. När de amerikanska ligamedlemmarna dyker upp i Honduras, Guatemala eller El Salvador blir det ofta kungar. De är täckta med tatueringar, talar amerikanska och fortsätter ofta sitt kriminella liv. De blir lätt ledare och har fört med sig den amerikanska gängkulturen. Det är därför som gängen i de här centralamerikanska länderna tagit namn efter amerikanska ligor. Liga 18 är en amerikansk liga. I dag finns det tusentals gäng som kallar sig Liga 18 i alla de här tre länderna. Och gängmedlemmarna i Honduras tar sig amerikanska namn, jag träffade pojkar som hette José och Alberto och annat vanligt men kallade sig Killer, Rambo, Crazy, Sniper ...

Gemensamt för gängmedlemmarna är att de kommer från fattiga familjer, de bor hemma hos sina föräldrar och ägnar sig mest åt att stjäla från, eller råna, andra fattiga. De utför sällan några avancerade brott som att råna banker eller kidnappa rika människor och begära lösesummor. De för dessutom krig mot den andra stora gruppen av ligor som kallar sig MS, Mara Salvatrucha.

En del av morderna på unga är helt enkelt uppgörelser mellan gängen. En pojke jag träffade berättade att han varit med om att mörda en flicka från ett konkurrerande gäng, efteråt grävde de ner henne på en ödetomt. Men det förklarar bara en liten del av morderna.

De alla flesta mordena utförs av okända vuxna som förmodligen får betalt för att mörda unga människor. Gatubarn blir nästan aldrig accepterade att ingå i en liga, men eftersom de vistas ute på gatorna blir de lätt offer för mördarna.

Fattigt land

Honduras är ett av de fattigaste länderna i Latinamerika och Kariben. Fattigare är bara Nicaragua och Haiti.

Orkanen Mitch 1998 fick svåra ekonomiska följor. Nästan 7000 dödades, 1,5 miljoner blev bostadslösa, 70 % av bananodlingarna förstördes ...

Inkomster i dag kommer från export av bananer, kaffe, textilindustri och turism.

Men alla större inkomster kommer från honduraner som givit sig av till andra länder, framför allt USA och skickar hem pengar till sina familjer. Det pågår en massiv folkvandring från Honduras av människor i alla åldrar som på olika sätt försöker ta sig till USA, de flesta försöker ta sig in i USA illegalt.

20 % av befolkningen är analfabeter.

45 % av befolkningen lever på mindre än en dollar om dagen, vilken brukas kallas extrem fattigdom.

Vill du hjälpa barn i Honduras?

Att skicka pengar till barn som lever på gatorna är svårt. Men det finns en svensk som bor i Honduras och leder en bra verksamhet som hjälper många fattiga barn. Hon heter Elisabeth Johansson. Elisabeth driver ett daghem i en slumstadsdel i huvudstaden, två fritidshem på landet och en barnby två mil utanför huvudstaden. Till barnbyn får föräldralösa eller övergivna barn från 0-7 år komma. De får växa upp i barnbyn, gå i skolan och får möjlighet till högre utbildning,

En organisation i Sverige finansierar Elisabeths verksamhet. Den heter HOPP FÖR HONDURAS BARN. Den får stöd bl.a. från svenska skolor. Eleverna i Månsarps skola utanför Jönköping gör något speciellt varje år för att få in pengar till HOPP FÖR HONDURAS BARN. Ett år gjorde de julkort. Ett annat år spelade de in en skiva som de gick runt och sålde. Och varje år har de en bejublade konsert som fyller hela Månsarps kyrka.

Pengar kan sättas in på pg 57 75 17-6

Läs mer på: <http://www.hoppforhondurasbarn.se/>.

/ Monica Zak